

filla única però d'un modest moliner i no pas de casa rica: «Des de l'arrera-guarda de la comitiva, hont aní a raure --- no perdía d'ull a l'ayrosa *pubilla*, que saltironant pels pedruscalls y còdols de la estreta via, no parava de garlar», MrnVayreda (s. i, iv, 90 (75)). *La pu-bi-la* 'la filla hereva' Àreu de Vall Ferrera (1933); *la pu-vi-la* Vila-rodona, «Font de la *puvi-la* del Vinyes» Torroja (1933, 64, 36). «Fadrí que es casa amb *pobila* / el sendemà se'n penet», cobla mall. (Moll, *Amo-roses*, 112). «Na Paula i en Jordi / se vollen casar: / na Paula és *pubila*, / en Jordi és manyà», Camps Merc. (*Folk. Men.* i, 87).

Pubillatge: «Que contant, ajudant Déu, ab medis suficients per a sostenir una família del meu bras, no sols no m'he fet may paga del *pubillatge* de Serra-Bruna, sinó que ni sisquera he pensat exigir a ma esposa dot de cap mena»; «si és el *pubillatge* que 'l fa patir, no 'n frissi pas més perquè, casada o fadrina, li'n faig ben franc, com ben franc li'n feya ell en sa demanda», MrnVayreda (*Sang Nova* III, xiii, 241; v, xi, 431). *Pubilatge* mall. *Pubilea*. *Pubilà*. *Pubiller*.

¹ Labrés imprimeix *pobtils* i *poblis*, si bé aquest no deu ser més que err. tip. — ² No sé què entén Amadeu Pagès en traduir «prince hériter» però no ens hi encaparréssim: el pobre home, ja se sap, comprenia tan poc els textos que publicava. — ³ Que és ja quasi el que observaven Moll (*AORBB* III, 1930, 48) i Giner i March («El Camí», 14-iv-34) sinó que aquell ho limitava a Mall. i aquest al P. Val. i referint-ho només al femení. No crec que hi hagi una pronúncia *pubía* (*AlcM*) enlloc.

PUBIS, pres del ll. tardà *pubis* (clàssic *pūbes*, -is) 'pèls del baix ventre viril', 'el baix ventre'. □ 1.ª doc.: fi S. xv, Cauliac.

DERIV.: *Pubescent*; *pubescència*: «El ventre, florit de *pubescències* virginals», Coromines (*Presons Im.* XII, O. C., 881a2f.). *Púbic* (*pubià* *AlcM* és un gallicisme inadmissible). *Púber* [Lacav.], pres de *pūber*, -ēris, id., pròpiament 'que ja té pèls en el pubis'; *pubertat* [S. xv], ll. *pubertas*, -atis, id. *Impúber*.

Públic, *publicà*, *publicable*, *publicació*, *publicador*, *publicana*, *publicar*, *publicata*, *publicitat*, *publicista*, V. *poble*

PUÇA, abans *pulça*, tret de l'antic plural *pulces*, ll. PŪLEX, -LĪCIS, id. □ 1.ª doc.: Lluç.

«Si sentim *puçes* ni menjança en nostre lit, e no podem dormir --- nostra oració és breu, cor poc vetlam en pregar Déu: molt és mellor cosa pregar Déu e vetlar, que voler dormir e sentir *puçes* o altra menjança; si no volem sentir *puçes*, poys, vullam molt vetlar», *Blanq.* i, 161.27. «Digue's-me, Rei eternal, e dampnaràs lo ca mort ni la *puça* viva?», Boliver (*Excitatori*, 79); «en visió viu --- que us besava a gran pressa les mamelles; e com vos hagué ben besada, volia-us posar la mà davall la falda per cercar-vos les *puçes*, e vós, la mia bona senyora, no-u volíeu consentir ---», JnMartorell (*Ag.* II, 290.6). En una tençó

entre Jacme Marc i el Vescomte de Rocabertí, li diu aquest: «--- en l'estiu --- / guardats-vos bé que febra no-us aucia: / metges tenits, qui-us guarden, sens fadia, / sovèn, lo pols; e fayts-vos ben ventar: / mosques, *pulces*, haurets al despartar / ---» (Pagès, *Cobles de Jacme, Pere i Arnau March* v, p. 40; vi, 3g).

Era la forma etimològica, car en el plural (més usat que el singular en un nom així), la -E s'havia de conservar entre ç i -s (com en *coces* CALCES, *messes* MESSAGES, *meses* MENSES etc.); després se n'extragué analògicament un singular *pulça* (tal com *coça* de *coces*, *cendra* de *cendres* CINERES etc.). Forma que reapareix sovint en StVicentF: «un carçe ple de serps, de *pulces*, de aranyes ---»; i ja en singular: «aquell és molt delicat, que una *pulça* li fahie embarc, e no porà sostenir la penitència del orde» (*Serm.* II, 65.28; I, 179.18, i també I, 254.11). «Los lops, les *pulces*, tots se tornen a nosaltres», StVicentF (*Serm.* III, 48.6, de nou 301.3). A l'article *VESPA* dono cita del recull d'*Eiximplis* d'Ag. on alternen *pulça* i *puça*; a l'article *XINXA* en dono de *puces* en Lluç i en Eiximenis, i de *pulces* en el *Tresor de Pobres*, S. XIV. La -I desaparegué darrere la vocal homòloga, tal com en *potiner* de PULT-, *colp* > *cop*, *solfre* > *safre* etc. (i, a baix, *pugó* < *pulgó*); cf. sobre això el comentari de Fabra en *RHisp.* XVII, 1 (n. 2).

Però es conserva encara en una llarga franja penitina del domini cat. occidental, des dels Pirineus fins a l'Alt Maestrat: *púlisa*, *púlises*, a tots els pobles de Cardós i Vall Ferrera (*púsa* només a Tor), i Noguera avall: *la Font de la púlisa* a Roní; i una altra d'igual nom dalt de la carena Pall-Ribag. (a Espluga de Serra), *lo Pla de la Púlisa* a la Vall d'Assua (poden ser llocs on, acampant-hi bestiar i gossos, hi ha quedat menjança). També una *púlisa* a Rialb de Noguera (1964) i a la Vall de Boí (Irgo, 1953); «del estiu tenim moltes *pulses*» Benasc (Ferraz, 89). *Púlbe* continuava per l'Alt Aragó fins a Gistaín i Bielsa (*BDC* xxiv, 178), si bé a mi ja em digueren *púlga* a Bielsa; i a Casac., ja a Plan de Gistau. Segons *AlcM* continua *púlisa* per Tremp, Balaguer, Massalcoreig i Gandesa fins al Matarranya. Allà, en efecte, hi ha *púlisa* a Bellmunt de Mesquí (1937) i *púlba* a Aiguaviva de Bergantes, segons San-chis Guarner (*RFE* xxxiii, 53), poble on encara pronuncien la ç com a so interdental, diferent de la s.

L'àrea de la forma normal catalana arriba fins més enllà de l'Albera (*Mas de la Puça*, pseudònim del Mas Barbotí, a La Roca, 1959); però a l'Alt Conflent hi ha una variant amb dissimilació *uy* > *iu* (com en el llgd. *piuze*, aranès central i superior *piénda* al costat del baix aranès *era púde*): *piusa* a Flaçà de Conflent (veg. els exemples del fenomen que he citat a propòsit de *priure* = *PRUIR*).¹

DERIV.: *Puçada*. *Puçam*. *Pucejar* 'bellugar-se, somoure's com un que sent pruija' mall. (cites en *DAG.* i *AlcM*): «alguns obriran qualque mica els ulls, però les tornen alucrar tot d'una; alguns *pussetjaran* una micoya, provaran d'alsar el cap... però ca! al punt tornen dormir» (*BDLC* vi, 119). *Pucer*, *allot* ~ mall. 'nen petarrell': «quan nosaltres érem allots *pussers*, a